

קם וְאָמַר רַבִּי חֲזוֹר בָּךְ, אֵילָנָא הוּא וְ, אֵיבָא דִּילֵיהּ י' הָכִי הוּא וְדָאִי, אָבֵל עֲנַפּוּי לְעֵילָא אִיהוּ ה' עֲלָאָה וְשָׂרְשׁוּי ה' תַּתָּאָה, וּמָאן דְּאֶפְרִישׁ עֲנַפָּא מִיְנֵיהּ דָּא אִיהוּ מְקַצֵּץ בְּנִטְעוֹת, וְהָכִי אֶתְקַצֵּץ אִיהוּ מֵעֲלָמָא דִּין וּמֵעֲלָמָא דְאִתִּי.

וְעוֹד מְצוּהָ לְאַתְעֲסָקָא בְּאוּרֵיטָא יוֹמָם וְלַיְלָה, זְהוּ שְׁכִינָתוֹב וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה, וְכִי יָכוֹל אָדָם לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בְּכָל הַיָּמִים וְהַלֵּילוֹת כָּל יָמָיו, וְהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא בָא בְּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו? אֵלֹא כָּל מִי שְׁקוֹרָא קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם עָרַב וּבֹקֵר, כְּאֵלוֹ מְקָזִים בּוֹ וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה, כָּל הַמְצוּוֹת יֵשׁ מֵהֶם שְׁתַּלּוּיֹת בְּפָרִי הָאֵילָן, מֵהֶם בְּעֲנַפִּים, מֵהֶם בְּשָׂרָשִׁים, מֵהֶם בְּאֵילָן, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרְאָת הַתּוֹרָה עֵץ חַיִּים, וְכָל מִי שְׂאוּכַל מִמֶּנּוּ, וְאָכַל וְחַי לְעַלָּם.

וְיֵשׁ אֵילָן לְמִטָּה שְׁעֲנַפּוּי וְשָׂרְשׁוּי וְהַגּוֹף וְהַפְּרִי שְׁלוֹ, כְּלָם סַם הַמּוֹת, וְזֶה סַמָּא"ל. מִי שְׁעוֹבֵר עַל הַתּוֹרָה, נִשְׁקָה מֵאוֹתוֹ אֵילָן וּמִתְפָּרְנֵס מִמֶּנּוּ, וְעֵלְיוֹ נֶאֱמַר כִּי בְיוֹם אֲכַלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, וּמִהֲצַד שְׁלוֹ חַיִּי צַעַר.

וְעוֹד, שְׁכִינָה הִיא מְצוּת הַעֲמֻדָת מְלֵךְ, זְהוּ שְׁכִינָתוֹב שׁוֹם תְּשִׁים עֲלֵיךָ מְלֵךְ, וְכַבֵּיכּוֹל, כָּל זְמַן שְׂאִין שְׁכִינָה בְּמִקּוּמָה אֵין מְלֵךְ, וּמִשּׁוּם שְׁשְׁכִינָה הִיא מְלָכוֹת עַל אָדָם, נֶאֱמַר בּוֹ שׁוֹם תְּשִׁים עֲלֵיךָ מְלֵךְ, לְהִיּוֹת יִשְׂרָאֵל בְּהַ כְּלָם בְּנֵי מְלָכִים. שְׂאִין מְלֵךְ בְּלִי מְלָכוֹת, שְׁבַגְלוֹת שְׁפָחָה תִירֵשׁ גְּבֻרְתָּהּ, וּבְזִמְן שְׂיַבֵּא הַמְּשִׁיחַ נֶאֱמַר וּמְלָכוּתָהּ? תַּן הַמְּלֵךְ לְרַעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה, הִיא מְלָכוּתוֹ, הִיא

קָם סָבָא וְאָמַר רַבִּי חֲזוֹר בָּךְ, אֵילָנָא הוּא וְ, אֵיבָא דִּילֵיהּ י' הָכִי הוּא וְדָאִי, אָבֵל עֲנַפּוּי לְעֵילָא אִיהוּ ה' עֲלָאָה וְשָׂרְשׁוּי ה' תַּתָּאָה, וּמָאן דְּאֶפְרִישׁ עֲנַפָּא מִיְנֵיהּ דָּא אִיהוּ מְקַצֵּץ בְּנִטְעוֹת, וְהָכִי אֶתְקַצֵּץ אִיהוּ מֵעֲלָמָא דִּין וּמֵעֲלָמָא דְאִתִּי.

וְעוֹד מְצוּהָ לְאַתְעֲסָקָא בְּאוּרֵיטָא יוֹמָם וְלַיְלָה, הֲדָא הוּא דְכְתִיב (יהושע א ח) וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה, וְכִי יָכוֹל בַּר נֶשׁ לְאַתְעֲסָקָא בְּאוּרֵיטָא בְּכָל יוֹמֵי וְלַיְלֵי כָּל יוֹמוֹי, וְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִית בָּא בְּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו, אֵלֹא כָּל מָאן דְּקָרָא קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם עָרַב וּבֹקֵר, כְּאֵלוֹ מְקָזִים בּוֹ וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה, כָּל פְּקוּדֵין אִית מִנֵּיהּ דְּתַלְמִיין בְּפָרִי אֵילָנָא, מִנֵּיהּ בְּעֲנַפִּין, מִנְהוּן בְּשָׂרְשִׁין, מִנְהוּן בְּאֵילָנָא, וּבְגִין דָּא אֶתְקְרִיאַת אוּרֵיטָא עֵץ חַיִּים, וְכָל מָאן דְּאָכַל מִנֵּיהּ וְאָכַל וְחַי לְעוֹלָם.

וְאִית אֵילָנָא לְתַתָּא, דְּעֲנַפּוּי וְשָׂרְשׁוּי וְגוֹפָא וְאֵיבָא דִּילֵיהּ, כְּלָהוּ סַם הַמּוֹת וְדָא סַמָּא"ל, מָאן דְּאֶעְבֵּר עַל אוּרֵיטָא, אֶתְשַׁקֵּיָא מֵהִהוּא אֵילָנָא וְאַתְפָּרְנֵס מִיְנֵיהּ, וְעֵלֵיהּ אֶתְמַר (בראשית ב יז) כִּי בְיוֹם אֲכַלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, וּמִסְטָרָא דִּילֵיהּ חַיִּי צַעַר.

וְעוֹד שְׁכִינָתָא אִיהִי מְצוּת הַעֲמֻדָת מְלָכָא, הֲדָא הוּא דְכְתִיב (דברים יז טו) שׁוֹם תְּשִׁים עֲלֵיךָ מְלֵךְ, וְכַבֵּיכּוֹל כָּל זְמַנָּא דְלִית שְׁכִינָתָא בְּאַתְרָהּ לִית מְלָכָא, וּבְגִין דְּשְׁכִינָתָא אִיהִי מְלָכוֹת עַל בַּר נֶשׁ, אֶתְמַר בֵּיהּ שׁוֹם תְּשִׁים עֲלֵיךָ מְלֵךְ, לְמַהוּי יִשְׂרָאֵל בְּהַ כְּלָהוּ בְּנֵי מְלָכִים. (דף ט ע"ב) דְּלִית מְלֵךְ בְּלֹא מְלָכוֹת, דְּבַגְלוּתָא שְׁפָחָה תִירֵשׁ גְּבֻרְתָּהּ, וּבְזִמְנָא דִּיִּיתִי מְשִׁיחָא אֶתְמַר (אסתר א יט) וּמְלָכוּתָהּ יַתֵּן הַמְּלֵךְ לְרַעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה, אִיהִי

כסאו, היא עֲטַרְתוֹ. מִשָּׁל לְמֶלֶךְ שִׁישׁ לוֹ כְּלֵי יָקָר וְהוּא חָבִיב אֵלָיו, לְפַעֲמִים שֵׁם אוֹתוֹ עֲטָרָה עַל רֵאשׁוֹ, זֶה תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ, לְפַעֲמִים קוֹשֶׁר אוֹתוֹ בְּאַצְבָּע, וְזֶה תְּפִלִּין שֶׁל יָד, לְפַעֲמִים שֵׁם אוֹתוֹ תְּחַתּוֹ וְנִקְרָא כֶּסֶא, לְפַעֲמִים עוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ לְבוּשׁ.

וְכַעַת שֶׁהִיא מְרַחֶקֶת מִן הַמֶּלֶךְ, נֹאמַר בְּמֶלֶךְ אֲלֹבִישׁ שָׁמַיִם קְדֵרוֹת, וְהַשְׂכִּינָה אוֹמֶרֶת אֶל תְּרַאנִי שְׂאֲנִי שְׁחַרְחַרְתָּ, וּבְנֵי אָדָם שֶׁהֵם שׁוֹטִים מִסְתַּפְּלִים בְּלְבוּשׁ, וְאַחֲרֵים כֶּף מִסְתַּפְּלִים בְּגוּף, וּבְגָלוֹת כָּלֶם שׁוֹטִים, אָבֵל הַפֶּקַח הַחֶכֶם מִסְתַּפֵּל פְּנִימָה, וּכְשֶׁתִּבְאֵה גֹאֲלָה, מִתְּפַשֵּׁט מְלָבוּשֵׁי הַקְּדֵרוֹת וְזוֹרֵק אוֹתָם עַל אַמּוֹת הָעוֹלָם, זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיְהִי חֲשָׁף אֶפְלָה וְגוֹמֵר, וְלִכְל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִיָּה אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם.

שְׁבִאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשֵׁים הִלְלוּ, נֹאמַר בּוֹ וַיֹּאמֶר אֶסְתִּירָה פְּנֵי מַהֵם. אַחַר שֶׁהִתְפַּשֵּׁט מֵהֵם, וַיִּירָאוּ הָעַם אֶת יְהוָה, וְכָל הַתִּינּוֹקוֹת הִרְאוּ אוֹתוֹ בְּאַצְבָּע, זֶהוּ שְׁכָתוּב זֶה אֵלֵי וְאַנְהוּ, וּבְגָלוֹת יֵשֶׁת חֲשָׁף סְתָרוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר דְּנִיָּאל, יוֹדֵעַ מַה בְּחֲשָׁף וְהָאוֹר עֲמוֹ שׁוֹרָה. וּבִאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא בְּחֲשֵׁכָה, מִתְּלַבֵּשׁ בְּתַהוֹ וְבַהוֹ וּבְחֲשָׁף וּתְהוֹם, כְּבִיכּוֹל הָאוֹתִיּוֹת הֵן בְּפִרּוּד וְלֹא מִתְיַחֲדוֹת שָׁם, וְאַחַר שִׁיּוּצָא מֵהֵם, וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד.

בְּאוֹתוֹ זְמַן כָּל הַחַיּוֹת יִתְעוֹרְרוּ בְּנִגּוֹן, וּכְנִפְיֵיהֶן פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה לְקַבְּלוֹ בְּשִׂמְחָה, וְכָלֶם יִהְיוּ רְצִים וְשָׁבִים בְּנִגּוֹן וְשִׁלְיחוֹת אֵלָיו, זֶהוּ שְׁכָתוּב וְהַחַיּוֹת רְצוּ אֶת־

וְשִׁלְיחוֹתָא לְגַבְיָהּ, הִדָּא לִיָּה בְּחֻדָּה, וְכִלְהוֹן יְהוֹן רְצִין וְשָׁבִין בְּנִגּוֹנָא,

מְלָכוּתֶיהָ, אִיהִי כְּרִסְיָיָה, אִיהִי עֲטַרְת דִּילִיהָ, לְמֶלֶכָּא דְאִית לִיה מְאֵנָא דִיקָר וְאִיהִי מְחַבְּבָא לְגַבְיָהּ, לְזַמְנִין שׁוּי לִיה עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהָ דָּא תְּפִלִּין דְרֵישָׁא, לְזַמְנִין קָשִׁיר לִיָּה בְּאַצְבָּעָא וְדָא תְּפִלִּין דִּיד, לְזַמְנִין שׁוּי לִיָּה תְּחוֹתֶיהָ וְאִתְקַרֵי כְּרִסְיָא דִילִיהָ, לְזַמְנִין עֶבֶיד מִינָהּ לְבוּשָׁא.

וְכַעַן דְאִיהִי מְרַחֶקָא מִן מְלָכָא, אִתְמַר בְּמֶלֶכָּא (יִשְׁעִיָּה נ ג) אֲלֹבִישׁ שָׁמַיִם קְדֵרוֹת, וְשְׁכִינְתָּא אִמְרַת אֶל תְּרַאוּנִי שְׂאֲנִי שְׁחַרְחַרְתָּ (שִׁיר א ו), וּבְנֵי נָשָׂא דְאִינוּן שְׁטִיין מִסְתַּפְּלִין בְּלְבוּשָׁא, וְאַחֲרֵנִין הָכִי מִסְתַּפְּלִין בְּגוּפָא, וּבְגָלוֹתָא כִּלְהוֹן שְׁטִיין, אָבֵל פֶּקַחָא חֶפְימָא אֶסְתַּפֵּל מְלָגָא, וְכַד יְתִי פּוֹרְקָנָא אִתְפַּשֵּׁט מְלָבוּשֵׁין דְקְדֵרוֹתָא, וְזַרִיק לוֹן עַל אוֹמִין דְעֵלְמָא, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (שְׁמוֹת י כב) וַיְהִי חֲשָׁף אֶפְלָה וְגוֹמֵר, וְלִכְל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִיָּה אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם.

דְּבַחְהוּא זְמַנָּא דְאִתְלַבֵּשׁ בְּאֵלִין לְבוּשֵׁין, אִתְמַר בֵּיה (דְּבָרִים לב כ) וַיֹּאמֶר אֶסְתִּירָה פְּנֵי מַהֵם, לְכַתֵּר דְאִתְפַּשֵּׁט מִנִּיָּיהוּ וַיִּירָאוּ הָעַם אֶת יְהוָה (שְׁמוֹת יד לא), וְכָל יְנוּקֵין אֲחִזִּין לִיָּה בְּאַצְבָּע, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (שִׁם טו ב) זֶה אֵלֵי וְאַנְהוּ, וּבְגָלוֹתָא יֵשֶׁת חֲשָׁף סְתָרוֹ (תְּהִלִּים יח יב), וּבְגִין דָּא אָמַר דְּנִיָּאל (דְּנִיָּאל ב כב), יוֹדֵעַ מַה בְּחֲשׁוּכָא וְנִהוּרָא עֲמִיָּה שְׁרִיָּה, וּבַחְהוּא זְמַנָּא דְאִיהוּ בְּחֲשׁוּכָא מִתְלַבֵּשׁ בְּתַהוֹ וְבַהוֹ וּבְחֲשָׁף וּתְהוֹם, כְּבִיכּוֹל אֲתוּוֹן אִינוּן בְּפִרּוּדָא וְלֹא מִתְיַחֲדִין תַּמָּן, וְלְכַתֵּר דְנִפְיָק מִנִּיָּיהוּ, וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד (זְכוּרִיָּה יד ט).

בְּתַהוּא זְמַנָּא כָּל חַיּוֹן יִתְעוֹרוּן בְּנִגּוֹנָא, וּכְנִפְיֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה לְקַבְּלָא